

Hem ljuva hem

Beroende av Bostadsdrömmen?

Med ett klick får du lyxvilla med sjötomt eller nyrenoverad sjurummare. I alla fall i tanken. Vi lusläser bostadsannonser och går på visningar, även om syftet inte alltid är köp. Vadan detta ständiga bostadsknarkande?

Det finns en svensk bostadssajt som varje månad besöks av en och en halv miljon personer. Dagligen visas där runt en miljon beskrivningar av bostäder till salu. Med hjälp av mäklarpoesi blir risiga kåken en "fantastisk renoveringschans" och den välplanerade tvåan "ovanligt talangfull". Men vem bryr sig om beskrivningarna när man kan fylla bildskärmen med detaljrika foton på rum efter rum. Parkettknarret anas och du kisar mot solen som sipprar in genom köksfönstret.

Du är där, mitt i ditt potentiella hem, i en bostadsdröm.

Många håller daglig koll på sommatorpen på landet – "lummigt och sjönära" – eller på nyproducerade vindsvåningar med stor takterrass – "milsvid utsikt och nära till allt". Kanske inte alls för att man ska köpa, men ändå... Andra menar allvar och spanar in alla tvåor med balkong i exakt rätt favoritområde eller väntar på drömvillan i barndomskvarteren.

Behovet av bostadsdrömmar verkar större än någonsin. Varför?

– Bostadskarriären är den moderna framgångssagan mer än jobbet i dag, säger etnologen Magnus Mörck vid Centrum för Konsumtionsforskning på Handelshögskolan i Göteborg.

Han har doktorerat i ämnet och särskilt tittat på bostadens funktion som symbol för hur livet ska utveckla sig.

– Man ser bostaden som en del av livsberättelsen och använder sig av den för att skapa identitet.

Ta det nykära paret som funderar på att flytta ihop. Det är ett laddat ämne att kanske börja leta familjebostad och osäkert eftersom man inte vet hur livet kommer att gestalta sig. Men genom att läsa annonser och gå och titta på lämpliga bostäder öppnar man upp för framtiden och tänker sig in i den nya situationen och sitt nya liv tillsammans.

– Mycket som händer i vårt rörliga samhälle är oförutsägbart och underkastat slump och lust, men det är påtagligt att tänka sig in i hur ens liv ska kunna utspelas mellan de där väggarna. Dessutom sätts bostadens ökade betydelse ofta i relation till att andra saker har blivit mindre viktiga, som religion och politik. Vi lever i ett mer individualiserat samhälle där det privata blivit stort och hemmet viktigt, säger Magnus Mörck.

Men för många bostadsknarkare hör suktandet vid skärmen knappt ihop med det egna, faktiska, livet. I stället öser man ur en aldrig sinande källa av andra tänkbara identiteter. När den inbitne storstadsbon lapar Falu rödfärg, vita knutar, morgonsolig farstukvist och grusväg långt bort från hemma är det nästan dagdrömmar live. Du kan se dig mata hönsen, skriva romaner i hammocken eller välkomna gäster till "Pensionat [*ditt namn*]". Det är en flykt till ett helt annat liv, bort från vardagens bilköer, möteshysteri och dagishämtning, även om man egentligen inte vill byta bort stadspulsen, jobbet och barnen.

Andra går visserligen på visningar men är för den skull inte på jakt efter ett nytt hem. Det kan i stället handla om att ha ett utflyktsmål i helgen, som omväxling till

långpromenaden eller shoppingen. Då kan man likna bostadsdrömmandet vid andra aktiviteter som ger ett avbrott i vardagen och en upplevelse. Magnus Mörck beskriver till och med hur bostadsletandet har blivit ett äventyr. I dag är det ofta mycket svårt för unga att få tag på en bostad och det problemet har i sig gjort att bostaden blivit något svåruppnåeligt och därför är det häftigt när man får en.

– På 60-talet var det också svårt att få tag på bostad men då handlade äventyret om hur man skulle kunna skaffa sig förtur i bostadskön. När många bostäder senare friställdes i miljonprogrammen handlade bostadsfrågan om hur man flyttade runt och ihop och isär och bodde i kollektiv.

Var tid verkar alltså ha sitt bostadsäventyr. På 1800-talet rörde sig drömmen för många svenskar om att få ett bättre liv någon annanstans. Hundratusentals var radikala nog att skaffa nytt hem i Amerika.

Att surfa runt på Hemnet är i jämförelse ganska odjävrt, men ger å andra sidan chanser som inte funnits förut. Exempelvis har den voyeuristiska dimensionen ökat enormt i takt med digitaliseringen. Bild efter bild kan snabbt läggas ut och laddas ner. Du får se varenda vinkel och vrå hemma hos totalt okända människor.

– I varusamhället ska vi bygga våra liv och våra relationer utifrån ting som vi köper. Det finns en fascination över att se hur andra har valt att forma sina liv. Och även om man inte kommer hem med en ny bostad efter visningen så kommer man hem med nya samtalsämnen om hur det ser ut, vad det kostar, om det är rimligt och hur mäklaren uppträdde, säger Magnus Mörck.

Det gäller också att ha det snyggt hemma. Socialpsykologen Thomas Johansson påpekar att den allmänna estetiseringen av vardagslivet, med märkeskläder och smakmedvetenhet, har gripit in även på bostadsområdet. Den växande medelklassen har råd, vill ha det snyggt och vill säga något med bostaden.

– Man skärper sin blick för det estetiska och tänker i större utsträckning på hur folk har det hemma, säger han.

Min väninna gav nyligen prov på detta efter en söndagspromenad i en välmående villaförort. "Hur kan folk ha så fina hus men skita fullkomligt i hur det ser ut inuti?", suckade hon. Smaken är olika, tänkte jag. Begrepp som fint och hemtrevligt betyder kanske minimalism och moderna inredningsideal för en men massor av gamla möbler och prylar för någon annan.

Själv kom jag på mig med att fundera över en annan väninnas bostadssituation för ett tag sedan. Ska hon inte byta snart?, tänkte jag i förbigående vid ett besök hemma hos henne. Jag stannade upp och undrade varför i hela världen jag undrade det. Väninnan har en stor och härlig, centralt belägen och vackert inredd lägenhet. Min tanke verkade enbart bero på att hon bott där ganska länge.

För inte bosätter vi oss för livet ut i dag? Tänker vi när vi flyttar in i radhuset att här ska vi bo tills vi blir gamla? Kanske är det ett storstadsfenomen, eller medelklassfenomen, eller ett rastlöshetsfenomen att säga om sitt nya boende att det blir bra i några år. Underförstått: tills vi går vidare i bostadskarriären. Eller med ett modernt ord – tills vi uppgraderar oss.

Etnologen Robert Willim vid Lunds universitet beskriver hur vi uppgraderar våra hem för att visa vilka vi är. Ofta handlar det om inredningsprylar och renovering, men att byta bostad för att få en "bättre och nyare med fler funktioner och finesser" är förstås en radikal uppgradering. Föreställningen som finns med i vårt sätt att tänka på 00-talet kommer från den digitala världen. Dataprogram och operativsystem uppgraderas hela tiden. Trots att vi kanske är nöjda med de tidigare, enklare versionerna vill vi ändå gärna ha det senaste och det bästa.

– Hela konsumtionssamhället bygger på att man ska skapa känslan av behov och begär efter saker. I många produkter bygger man in att de ska kännas förlegade efter ett tag, antingen estetiskt eller så ska de slitas så att man känner att man behöver något nytt. En bostad hanterar man ju inte på det sättet men det är möjligt att det finns en sorts tankefigur där som återkommer och gör att man tänker att nu har vi bott här för länge och det är minsann dags att flytta på sig, säger Robert Willim.

Samtidigt handlar mycket av vår konsumtion om att låta projekt stanna vid dagdrömmar. Nöjet kan ligga i fantiserandet som kanske inte alls ska förverkligas. När hängmattan mellan äppelträden på sjötomten med badbrygga blir din tillsammans med det perfekta sommatorpet har du både förverkligat och förverkat din dröm som dessutom solkas av en vardag med myggor, damm och vedhuggning.

En tänkbar risk med ett överdrivet bostadsknarkande är ett existentiellt missnöje över hur livet blev. Med detta nästan oändliga utbud av bostadsannonser från Sveriges – och världens – alla hörn blir man tydligt varse att det finns många, många alternativ till ens egen bostad och livssituation. Tänk om... jag hade vågat/satsat/valt annorlunda/flyttat. Människan är sällan nöjd med det hon har, men låt det antingen bli en drivkraft till förändring eller jobba på att acceptera dig och ditt liv. Utbudet av luftslott och synvillor är dessutom stort och livet är sällan så perfekt och enkelt som bilderna ger sken av.

Ser man privatiseringen av samhället och intresset för hemmet ur ett större perspektiv så finns det också risk för att vi slutar bry oss om andra, många skulle säga viktigare, saker, som till exempel miljön.

– Det bästa vore om man kunde ägna sig åt både det privata och det större, säger Magnus Mörck.

Text: Jeanette Neij

Materialet får inte publiceras eller kopieras, vare sig helt eller delvis, utan författarens tillstånd.